

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет стоматології та фармації
Кафедра загальної та клінічної фармакології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Фармакотерапія з фармакокінетикою

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

22 «Охорона здоров'я»

226 «Фармація, промислова фармація»

Фармація Фармація, промислова фармація

другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Антіпов Микола Григорович, к.м.н., доцент кафедри загальної та клінічної фармакології	0505130434	antipovodessa@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Фармакотерапія з фармакокінетикою – одна із основних клінічних дисциплін у системі підготовки провізорів, базується на медико-біологічних і клінічних дисциплінах, а саме: медичній біології, паразитології та генетиці, фізіології та патологічній фізіології з основами патологічної анатомії, мікробіології, вірусології та імунології, першій долікарській допомозі, загальній фармакокінетиці, фармакології, медичній і фармацевтичній етиці та деонтології, клініко-лабораторній діагностиці, які передують вивченню дисципліни або вивчаються одночасно. Поглиблене вивчення дисципліни доповнюється такими суміжними дисциплінами, як медична хімія та медична біохімія, фармакогнозія, клінічна фармація та фармакоекономіка, програми яких інтегровано доповнюють зазначену дисципліну.

Мета вивчення – викладання навчальної дисципліни – формування рівня знань студентів, необхідного для успішного вивчення подальших дисциплін, є однією із базових дисциплін для блоку фармацевтичних дисциплін, що забезпечують професійно-практичну підготовку фахівців із спеціальності (напрям) 226 «Фармація», галузь знань 22 «Охорона здоров'я».

Пререквізити: базується на вивченні студентами нормальної та патологічної клінічної анатомії, гістології, цитології та ембріології, клінічної

хімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, загальної фармації та клінічної фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини та терапії, інфекційних хвороб, внутрішньої медицини, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами.

Постреквізити: закладає основи формування умінь застосовувати знання про побічну дію ліків в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 3. Здатність здійснення безпечної діяльності, прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 2. Здатність здійснювати консультивання щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 6. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 7. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристики, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

Навчальна дисципліна Фармакотерапія з фармакокінетикою забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

РН 4. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань

професійної діяльності.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 16. Обирати раціональну технологію, виготовляти лікарські засоби у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, оформлювати їх до відпуску. Виконувати технологічні операції: відважувати, відмірювати, дозувати різноманітні лікарські засоби за масою, об'ємом тощо.

ПРН 30. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 31. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

ПРН 33. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей.

ПРН 34. Рекомендувати споживачам лікарські засоби та товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	42/28	56/42	22/50	4	7	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Плеврити. Легеневе серце. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	7	2		5
Тема 2. Інфекційний ендокардит. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	9	2	2	5
Тема 3. Перикардити. Міокардити. Основні напрямки фармакотерапії.	8	2	4	2	9	2	2	5
Тема 4. Остеоартроз. Подагра. Основні напрямки фармакотерапії.	8	2	4	2	9	2	2	5
Тема 5. Гостра та хронічна ниркова недостатність. Основні напрямки	8	2	4	2	9	2	2	5

фармакотерапії.								
Тема 6. Хронічна ниркова недостатність. Основні напрямки фармакотерапії.	8	2	4	2	9	2	2	5
Тема 7. Амліодоз нирок. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	9	2	2	5
Тема 8. Ожиріння. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	9	2	2	5
Тема 9. Хронічна недостатність кори наднирників. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	9	2	2	5
Тема 10. Хвороба Іценко-Кушинга. Феохромоцитома. Основні напрямки фармакотерапії.	6	2	2	2	8	2	2	4
Тема 11. Нейроциркуляторна дистонія. Основні напрямки фармакотерапії.	4		2	2	11	8	2	1
Усього годин	120	42	56	22	120	28	42	50
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН/ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна/заочна форма
1	Тема 1. Предмет і завдання фармакотерапії. Методи діагностики та лікування. Фармакотерапія нервових та психічних захворювань.	2
2	Тема 2. Фармакотерапія захворювань органів дихання, туберкульозу. Фармакотерапія захворювань вуха, горла, носа, очних хвороб.	2/2
3	Тема 3. Фармакотерапія ішемічної хвороби серця, атеросклерозу, артеріальної гіпертензії. Фармакотерапія серцевої недостатності, порушень ритму серця,	4/2

	захворювань периферичних судин. Фармакотерапія системних захворювань сполучної тканини.	
4	Тема 4. Фармакотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту. Фармакотерапія захворювань гепато-біліарної системи. Фармакотерапія гострих отруєнь.	4/2
5	Тема 5. Фармакотерапія захворювань нирок і сечовивідних шляхів. Фармакотерапія в акушерстві та гінекології.	4/2
6	Тема 6. Фармакотерапія ендокринних захворювань і порушень обміну речовин.	4/2
7	Тема 7. Фармакотерапія ендокринних захворювань і порушень обміну речовин.	2/2
8	Тема 8. Фармакотерапія в імуноалергології	2/2
9	Тема 9. Фармакотерапія в онкології	2/2
10	Тема 10. Фармакотерапія застосування вітамінів	2/2
11	Тема 11. Фармакотерапія ревматичних хвороб	2/2
	Всього	56/42

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Фармакотерапія з фармакокінетикою» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна/заочна форма

1	Тема 1. Плеврити. Легеневе серце. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
2	Тема 2. Інфекційний ендокардит. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
3	Тема 3. Перикардити. Міокардити. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
4	Тема 4. Остеоартроз. Подагра. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
5	Тема 5. Гостра та хронічна ниркова недостатність. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
6	Тема 6. Хронічна ниркова недостатність. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
7	Тема 7. Амілоїдоз нирок. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
8	Тема 8. Ожиріння. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
9	Тема 9. Хронічна недостатність кори наднирників. Основні напрямки фармакотерапії.	2/5
10	Тема 10. Хвороба Іценко-Кушинга. Феохромцитома. Основні напрямки фармакотерапії.	2/4
11	Тема 11. Нейроциркуляторна дистонія. Основні напрямки фармакотерапії.	2/1
Всього		22/50

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)
--	---

Питання до іспиту

1. Предмет і задачі фармакоterapiї. Взаємозв'язок фармакоterapiї з медико-біологічними і клінічними дисциплінами.
2. Етика і деонтологія в медицині і фармації. Деонтологічні аспекти взаємостосунків провізор- лікар, провізор-хворий.
3. Загальні відомості про етіологію, патогенез, симптоми, синдроми і перебіг хвороби людини. Навести приклади.
4. Методологія діагнозу – діагноз попередній, диференціальний, остаточний. Навести приклади.
5. Поняття про хворобу – гострий і хронічний перебіг, основне і супутнє захворювання, ускладнення. Навести приклади.
6. Методи клінічного обстеження хворих: розпитування – скарги, дані анамнезу (хвороби, життя, лікарський).
7. Фізикальні методи дослідження хворих – огляд, пальпація, перкусія, аускультация.
8. Інструментальні методи дослідження хворих: електрофізіологічні (ЕКГ), рентгенологічні, ендоскопічні і цитологічні, ультразвукові.
9. Основні види фармакоterapiї: етіотропна, патогенетична, симптоматична, замісна. Навести приклади.
10. Медична документація: амбулаторна карта, історія хвороби стаціонарного хворого, лист лікарських призначень.
11. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї пневмоній. 12. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї бронхіту.
13. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї хронічного обструктивного захворювання легень.
14. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї бронхіальної астми, термінова фармакотерапевтична допомога при приступі астми.
15. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика і основні напрями фармакоterapiї туберкульозу. 16. Етіологія, патогенез, клініка і фармакоterapia фарингіту і ларингіту.
17. Причини, механізми розвитку, клінічна картина і фармакоterapia ринітів.
18. Етіопатогенез, клінічні прояви і основні напрями фармакоterapiї отитів.
19. Етіологія, патогенез, клінічна картина і основні напрями фармакоterapiї захворювань слизової (кон'юнктивітів) і рогової (кератитів, дистрофії) оболонки ока.
20. Причини, механізми розвитку, клініка і фармакоterapia глаукоми і катаракти.
21. Причини, механізми розвитку, клінічна картина і фармакоterapia карієсу, пульпітів.
22. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї пері- та пародонтитів.
23. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї стоматитів.
24. Етіологія і патогенез атеросклерозу. Поняття про дисліпопротеїнемію. Напрями фармакоterapiї атеросклерозу. Основні групи гіполіпідемічних лікарських засобів.
25. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї гіпертонічної хвороби. Термінова фармакотерапевтична допомога при гіпертензивному кризі.
26. Етіологія, патогенез ішемічної хвороби серця. Клініка і напрями фармакоterapiї стенокардії.
27. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг, термінова фармакотерапевтична допомога при інфаркті міокарда.
28. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї хронічної серцевої недостатності.
29. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї порушень ритму серця. 30. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї облітеруючого тромбангіїту.
31. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї облітеруючого атеросклерозу судин нижніх кінцівок.
32. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї тромбофлебіту.
33. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг і напрями фармакоterapiї варикозної хвороби вен. 34. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, методи діагностики

хронічних гастритів (тип А, тип В), напрямки лікарської терапії.

35. Виразкова хвороба шлунка і 12-палої кишки: етіологія (роль *Helicobacter pylori*), патогенез, методи діагностики, напрямки лікарської терапії

36. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії, напрямки лікарської терапії хронічного гепатиту і цирозу печінки.

37. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії, напрямки лікарської терапії холециститу.

38. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії, напрямки лікарської терапії жовчнокам'яної хвороби. Невідкладна допомога при жовчній кольці.

39. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії, напрямки лікарської терапії панкреатиту.

40. Етіологія, патогенез, клінічні прояви пієлонефриту. Направки фармакотерапії.

41. Етіологія, патогенез, клінічні прояви гломерулонефриту. Основні клінічні варіанти. Принципи фармакотерапії

42. Етіологія, патогенез, клінічні прояви напрямки фармакотерапії гострої хронічної ниркової недостатності.

43. Сечокам'яна хвороба: Етіологія, патогенез, клініка, методи лікування. Невідкладна допомога при нирковій кольці.

44. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, перебіг і діагностичні критерії ревматичної лихоманки. Основні напрямки фармакотерапії.

45. Етіологія, патогенез, клініка і напрямки фармакотерапії ревматоїдного артриту. Значення протизапальних засобів, препаратів базисної терапії і цитостатичних імунодепресантів у лікуванні ревматоїдного артриту.

46. Причини, механізми розвитку, клінічні прояви і діагностичні критерії системного червоного вовчачка. Принципи патогенетичної терапії.

47. Етіологія, патогенез, клінічна картина і напрямки фармакотерапії системної склеродермії.

48. Причини і механізми розвитку, клініка і основні напрямки фармакотерапії вузелкового периартеріїта.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-/-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Фармакологія : підручник для студ. медичних ф-тів вищих мед. навч. закладів України : вид. 4-е виправ. та переробл. / [І.С. Чекман, В.Й. Кресюн, В.В. Годован та ін.]. Вінниця : Нова книга, 2017. 784 с.
2. Лікарська рецептура зі загальною фармакологією : навч. посібник : 2-ге вид., переробл. і доповн. / [В.Й. Кресюн, В.В. Годован]. Одеса : Одес. нац. мед. ун-т, 2017. 280 с.
3. Godovan V.V. Pharmacology in pictures and schemes : in 2 volumes / Edit. V.I.Kresyun. Odessa: Odes. nath. med. univ, 2011. V. 1. 274 p.; V. 2. 244 p.
4. Фармакологія в рисунках і схемах : навч. посібник / В. В. Годован ; [за ред. В. Й. Кресюна] ; Одес. нац. мед. ун-т. - Вінниця: Нова Книга, 2019. - 462 с.

Допоміжна

1. Гострі отруєння лікарськими препаратами діагностика, заходи невідкладної терапії: посібник / И. С. Чекман [и др.]. М.; Запорозжя:[б. и.], 2013. 99 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://moz.gov.ua>
2. «Державний реєстр лікарських засобів України» - Режим доступу:
3. <https://moz.gov.ua/derzhavnij-reestr-likarskih-zasobiv-ukraini>
4. АТС-класифікація - Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>